

Розділ I

В операційній панувала глибока тиша. Зрідка її порушував різкий металічний звук хірургічних інструментів на скляній таці. У повітрі, нагрітому до тридцятьох сімох градусів за Цельсієм витали солодкавий запах хлороформу й гострий – свіжої крові, які проникали під маски, наповнюючи легені нестерпною сумішшю. Одна із санітарок зімліла в кутку зали, проте ніхто не міг відійти від операційного столу, щоб привести її до тями. Не міг та й не хотів. Троє асистентів не зводили очей з відкритої червоної порожнини, над якою, здавалося, незграбно й повільно рухалися великі, грубі руки професора Вільчура.

Кожен щонайменший рух його долонь треба було негайно зрозуміти. Кожне невиразне слово, яке час від часу чулося з-під маски, становило наказ, зрозумілий асистентам, які миттєво його виконували. Ішлося не лише про життя пацієнта, але й про дещо значно важливіше: про успіх цієї шаленої, безнадійної операції, яка могла стати тріумфом хірургії й означала ще більшу славу не лише для професора, не лише для його клініки та учнів, а й для всієї польської науки.

Професор Вільчур робив операцію на серці. Він саме тримав його в лівій долоні й ритмічно масував пальцями, бо воно постійно слабло. Крізь тонку гумову рукавичку відчував кожен його рух, ледь чутне булькотіння, коли клапани відмовлялися слухатися, і заанімілими пальцями примушував його працювати. Операція тривала вже сорок шість хвилин. Доктор Марчевський, який стежив за пульсом, уже вшосте встромляв під шкіру пацієнта голку шприца з камфорою та атропіном.

Права рука професора Вільчура раз по раз робила короткі рухи ланцетом і ложками. На щастя, гнійник не сягав глибоко в серцевий м'яз і був правильної форми. Життя цієї людини можна було врятувати. Якщо серце витримає ще якісь вісім чи дев'ять хвилин.

«І все-таки ніхто не наважився!» – з гордістю подумав професор. Так, ніхто, жоден хірург ані в Лондоні, ані в Парижі, у Берліні чи Відні. Вони передали пацієнта до Варшави, поступившись славою й величезним гонораром. А такий гонорар – це добудова нового корпусу клініки й ще дещо важливіше: подорож Беати з донею на Канарські острови. На всю зиму. Важко йому буде без них, але для дружини це необхідно. Беатині нерви останнім часом зовсім розхитані.

Синювато-рожева подушка легені зробила спазматичний вдих і враз зморщилася. Раз і вдруге, і втретє. Шматок живого м'яса в лівій руці професора здригнувся. З маленької ранки на фіолетову оболонку витекло кілька краплин крові. Очі присутніх розширилися від жаху. Почулося тихе шипіння, і голка шприца «Рекорд» знову пронизала шкіру хворого. Товсті пальці професора ритмічно стискалися й розтискалися.

Ще мить – і ранку було очищено. Тонісінька хірургічна нитка мала довершити роботу. Один, другий, третій шов. Просто неможливо було повірити, що ці величезні руки здатні на таку точність. Обережно вивільнив серце і якусь мить уважно в нього вдивлявся. Воно якимось нерівномірно бубнявіло й опадало, проте небезпека вже минула. Професор випростався й кивнув. З-під стерильного простирадла доктор Скужень вийняв випиляну частину грудної клітки. Ще кілька маніпуляцій – і професор зміг перевести подих. Рештою займуться асистенти. Їм можна було цілковито довіряти. Професор зробив ще кілька розпоряджень і вийшов до переодягальні.

Тут він з насолодою вдихнув звичайне повітря, зняв маску, рукавички, фартух і халат, забризкані кров'ю, і потягнувся. Годинник показував тридцять п'ять хвилин на третю. Він знову запізнюється на обід. Та це й у такий день. Узагалі Беата знає, яка в нього нині важлива операція, але те, що він запізниться такого дня, буде для неї неприємно. Виходячи сьогодні зранку з дому, він нічим не виказав, що пам'ятає цю дату: восьму річницю їхнього шлюбу. Але Беата знала, що він не міг про неї забути. Щороку в цей день вона от-